

საქმეობრივი და სალიტერატურო განათების განვითარების მიზნით

მიიღება ხელის მოწერა 1912 წლისათვის

წელიწადი მეორე

წელიწადი მეორე

„თავი“

„თავი“

რედაქცია და კანტორა: „Дворцовая, № 6. д. насл. Д. З. Сарджва. Редакция газ. „ТЕМИ“

გაზეთის ფასი: წლიურად—2 მ. 50 კაპ. ნახევარი წლი—1 მ. 25 კაპ. ერთი თვით—25 კაპ. * გამოწერის მსურველებს უძიარსილენად უნდა დაეწერათ გამოწერა, რომ გასულით გზავნილს წესდებიან დარიღებს. * გასულით გამოცემა იმავე პროგრამით, როგორც 1911 წ. გაზეთის დანიშნულება: „თავი“ როგორც ერთგული გაზეთი, ემსახურება მთელი ქართველი ხალხის კულტურულ განვითარებას. უპირველეს ყოვლისა იგი აქცევს ყურადღებას ჩვენი მშრომელი ხალხის ფართო მასის ინტერესებსა და საქროებას, რადგანაც მშრომელი ნაწილი შეადგენს ქართველი ერის უფლებამოსილ უმრავლესობას. „თავი“ გამსჭვალულია მამულიშვილური გრძნობით და არა ზოლოდური პატრიოტიზმით. „თემის“ იდეალია—ნახოს ჩვენი საქროეველი სხვა ერთა შორის საკაცობრიო კულტურის საღაროში თავის წვლილის შემტანი. „თემის“ სწამს, ქართველი ერის ბედნიერება დამოკიდებულია სხვა მეზობელ ერთა ბედნიერებაზე, ამიტომ იგი ემსახურება მათ შორის დადებულ მჭიდრო კულტურულ კავშირს.

გასული წლის წინააღმდეგ გაზეთი. 1911 წ. „თემის“ დასტაბეზს თავის წერილები შეძლებს მწერლებს: აკაკიმ, თორნიკე აბულაძემ, ს. აბაშელმა, პრეზიდენტმა, ავანსმა, განდევანმა (ფსევდ.), ი. გრამაშელმა (ფსევდ.), ი. კვადაძემ (ფსევდ.), გიორგი თემაშელმა, კ. ლამ (ფსევდ.), დ. კარაშელმა, დ. კასრაძემ, კახა-გუგუშელმა (ფსევდ.) ნ. ლორთქიფანიძემ, სიფრ. მგალობელმა, გ. მუშაშელმა, ი. მჭედელმა, მან-წაღმა (ფსევდ.), მ. ა., იოს. მაჭავარიძემ, მეთაფურემ (ფსევდ.), დ. ნახვრთაშელმა, რიშ-პაშამ (ფსევდ.), ალ. სარჯაშელმა, თ. სასიკაშ, ე. ს—შეღმა (ფსევდ.), ტ. ტაბიძემ, გრ. სეიფიანელმა (ფსევდ.), არტემ ფარაღელმა, ილ. ფერაქემ, ფუხარამ (ფსევდ.), სვ. ქვარაშხა, ალ. კახელმა, ლევ. კიფიანმა, პრეზ. ა. ხასაშელმა, გ. ტაბიძემ მსოფ. ჟან-შეღმა, დ. სხე. „თავის“ უგზავნიდნენ (1911 წელს) კორესპონდენტებს შემდეგი პირნი: ლადო ზეზანელი და ისო (ქუთაისი), ი. ანანაშელი (კახეთი), მ. (ქართლი), ლეონალო (ლეჩხუმი), ი. ნარიძე (რაჭა), პამუთ-ბეი (სოხუმი) და სხვ. რედაქცია-გამომცემელი გრიგოლ დიასამიძე.

სახლის ქუჩა. აკ. ალუვანგაძე ბაღში № 477

დიდი პრემია

სურთუქისა, სმოკინგისა და ფრანკისათვის

შერატები, გაღვრულები, საბანკები (ფოტოგრაფიები), კიდეები, ნახევარ-წაღები.

ვაგზლის კარგო სამაგისტრო

გარედან ყოველ დღე მისიარული ავანსურათების

ვაგზლის ქუჩა № 8 ტელეფონი № 695

ა. ნ. მაშაძემ—ყოველ დღე, შინაგან ვაგზს, 9/1—10 ს. ა. ნ. მაშაძემ—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12/1-დ სოფლისი, კანისა და ვენტი. ბ. ა. პოპოვი—ყოველ დღე, კვირის გარდა 11/1—12-დ ყელ. ყურ. ტვირთ. სნულ. გ. ნ. სტანოვიჩი—ყოველ დღე, კვირისგარდა, შინაგანი ვაგზ. 11/1—12 ს. ბ. ნ. მაშაძემ—ყოველ დღე, კვირის გარდა 1—2 ქორთუ. და ქაღები. სნულ. ბ. ა. მაშაძემ—ყოველ დღე, 1—2 ს. შინაგ. და ვაგზ. ქორთუგული სნულ. მაქროსობილი, მაქროსობილი და ქიმიური გამოცემა: აგრეთ. ყვ. ვილ. არა და მიქმის განვითარება.

ფასი რეკლამისა 50 კ. აგრეთვე და კონსულტაციები მარაგებით.

წ ა მ ლ ბ ა „606“-ითა.

პირველ-ხარისხიანი სასტუმრო „ვესტალ“

ნომრები 1 მ. — 7 მანეთამდე, ელექტრონის განათება, ორთქლით გათბობა, (ნომრებს უფასოდ ათბობენ), ასასვლელი მანქანა „ლიფტი“, ვანები, „დუმი“. მოსვლი-სთანვე მგზავრებს შეუძლიან ერთხელ ისარგებლონ ვანით უფასოდ.

პირველ-ხარისხიანი რესტორანი.

ევროპული და აზიური საჭმელები. ცალკე კაბინეტები, პიანინო, პოლიფონი, ქორწილებისა, სადილებისა და პიკნიკ-ბისათვის ცალკე დარბაზი. ბილიარდები და კეგელ-ბანი. სასტუმროში არის ცალკე სამკითხველო და სასტუმრო დარბაზი.

სადილები არჩევით, ქარბით:

2-ფერისა	60 კაპ.
3-ფერისა	75 კაპ.
4-ფერისა	1 მანეთი.

ნოე სიხარულიძე.

პირველ-ხარისხიანი სასტუმრო „ვესტალ“

ნომრები 1 მ. — 7 მანეთამდე, ელექტრონის განათება, ორთქლით გათბობა, (ნომრებს უფასოდ ათბობენ), ასასვლელი მანქანა „ლიფტი“, ვანები, „დუმი“. მოსვლი-სთანვე მგზავრებს შეუძლიან ერთხელ ისარგებლონ ვანით უფასოდ.

პირველ-ხარისხიანი რესტორანი.

ევროპული და აზიური საჭმელები. ცალკე კაბინეტები, პიანინო, პოლიფონი, ქორწილებისა, სადილებისა და პიკნიკ-ბისათვის ცალკე დარბაზი. ბილიარდები და კეგელ-ბანი. სასტუმროში არის ცალკე სამკითხველო და სასტუმრო დარბაზი.

სადილები არჩევით, ქარბით:

2-ფერისა	60 კაპ.
3-ფერისა	75 კაპ.
4-ფერისა	1 მანეთი.

ნოე სიხარულიძე.

ახალი წელი.

წარსულის ჯაჭვს გარდავს კიდევ ერთი ცეცხლის რგოლი, ერთჯერ კიდევ მოტრიალდა დედამიწა, მზისკენ მსროლი... მიჰქრის, მიჰქრის მიწის ბუთი, უფსკრულს აპობს ელვის ზოლი, ლავარდს ცისას ქარი არხებს, ციფთ შორის განაქროლი...

მზის თეთრი სიცილს—სხივთა ტალღებს—ფირფშს აქოსს სივრცე ცისა, მწვანე ხავერდს ოქროთ ჭკარავს ცეცხლის მფრქვევი სახე მზისა, ეთერს აქობს ელვათ-კრიომა სხივთა კიბე-კისკისისა, ციურ წაღვრას წვიმად სცვივთ ელვარება აღმოსისა.

მზე სატრფია დედამიწის: მიწამ სული შევსი ჰყოფა, მყარის წამის მოხატულობა ჩრდილთ სავანე მრის დასტოვა, და სატრფოსკენ გაეგნა, გაიძლირა მნათობ გროვო.

მზე მიღვრის, მიჰქრის მიწა, სატრფოს კიკნით ჩაისრული... ვინ იხილოს ცის წიაღში შეყრის ნატვრა შენსარული?... დროს არა აქვს დასაწყისი, დროს არა აქვს დასასრული, არცინ უწყის საიღუმლო, ეამთა ტეგვრში დფარული...

მზეო, მზეო, სად მიავრენ ცეცხლის ეტლით ასულს ცისას? სად მიავრენ ცის დედამიწას, ნათელ-ღმერთის სიციხისისა? რას გიშადებს ცის უფსკრული,—ახალ გვირგვინს ვარსკვლავისას, თუ ქვესკნელის საშიშ ნაბრალს, შვს სატრფოს ამ სოფლისას?... ციფთ კრებულს, შენს თანამედვეს მოუსმინე სიმთა ჟღერა, სრბოლით ნავეს ნაპრწყვლებში ჩაიქრვა პანეთა ბეგერა, შენგან მომსკადრ ცეცხლის ზვირთმა ცის სამყარო აამგერა და ეთერის ლურჯ ტალღებში უცხო პიანინო ამოკვერა.

აჰ, ნახე დედამიწა: შენი შეყრა განუზრახავს, სულის სწრაფვა სასიცოცხლო შენს კოცონში დაუმარხავს, სახეს შენსას გულში იკრავს,—ზღვის სარკეში ჩაუსახავს, შენში ჰყოფა მან სიციხელ და სიკვდელსაც შენში ნახავს!..

წარსულის ჯაჭვს გარდავს კიდევ ერთი ცეცხლის რგოლი, ერთჯერ კიდევ მოტრიალდა დედამიწა მზისკენ მსროლი... მიჰქრის, მიჰქრის მიწის ბუთი, უფსკრულს აპობს ელვის ზოლი, ლავარდს ცისას ქარი არხებს, ციფთ შორის განაქროლი!..

ს. აბაშელი.

ქუთაისის მიხეილის საადგილ-მამულს საა-ვად-აზნაურო ბანკის თბილისის განყოფილება

საყოველთაოდ აცხადებს, რომ გაიცემა იჯარით ბანკზე დარჩენილი ქვემოთ დასახელებული მამულები:

1) მჭედლოშვილისი, თელავის ქ., № 17. 2) ბაიანდოროვისი—თელავის ქ., № 12. 3) მედიცინისი—თელავის ქ., № 99. 4) ნუროვისი—თელავის ქ., № 117. 5) ციციკოვისი—თელავის ქ., № 79. 6) ბაბაგისი—თელავის ქ., № 165. 7) ბალიანისი—ქარსელის დიდბორზე № 35. 8) ურმუხიშვილისი—აგურხანის (კარაიანი) ქ., 19. 9) აბიანისი—ვანქის დიდ და პატარა ქუჩა, № 15.

იჯარის პირობებისა და სხვა ცნობების დაწერილობით გასაგებად მსურველთ შეუძლიან მიმართონ ამ ბანკის განყოფილების კანტორას ყოველ-დღე დღის 10 საათიდან ნაშუადღევს 2 საათამდე, ყვით-უქმე დღის გარდა. კანტორა იმყოფება სოლოლაკის ქუჩაზე, № 6., ბინა № 5.

მეგობრობა

ღრამა 4 მოქმ. 5. შიუკაშვილისა

მონაწილეობს მთელი დასი. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. რეისორი ვ. გუნია.

სამუზადისი

სკენები ქართულ თეატრის დაფუძნების დროიდან 1 მოქმ. პ. უმიკაშვილისა. აღმინისტიკა ქართულ დრამატულ საზოგადოებისა.

სამუზათს, 3 იანვარს, ელენე თარნაშვილის, სარაჯიშვილის და ბ. ბროფის მონაწილეობით წარმოადგენენ

„ტრავიატას“

გ. ვერდის ოპერა 4 მოქმედებად. დასაწყისი სწორედ საღ. 8 საათზე. ბილეთები იყიდება კასაში.

გაი გრძნობისაგან

სახალწლო გახსენება.

ეს მოხდა რამდენიმე წლის წინად. ერთი ქალის ინტელიგენციის წრე ვადა-სწევრთა ერთად დახვდნად ახალ წელს. ამით ყველას სურდა განმეორებინა სა-უბრით ერთი მეგობრობა და სოლიდარო-ბა. დღის ამით მოაწვეს ყველადგერი, რაც კი საჭირო იყო და შეეფერებოდა დღესასწაულს. დაესწრნენ თითქმის ყველა საზოგადო მოღვაწე, სხვადასხვა დაწე-სებულების წარმომადგენელი. მხიარუ-ლება დიდი იყო. სიტყვები ბევრი წარ-მოთქვა. ლექსებსაც ბევრს კითხულობ-დნ. სიმღერა ხომ შეუწყვეტილი იყო. ერთი სიტყვით, ისეთი კრიამული და ლხენა იყო გამეფებული, რომ გაოქმე-უცნობ კაცს, უცხად ამ დარბაზში შემო-სულს ეგონებოდა, რომ ყველა ის „წყე-ული კითხვები“, რომელნიც პოუფდენ-კაცობრიობას მრავალ სხვადასხვა წი-ვად და რომელთა გამო ყველა ეს პირ-სი, სიტყვით თუ წერით ერთმანეთს ეჯი-ბრებოდნენ, ეკამათებოდნენ, რაღაც სას-წაულთ ერთმანდად დაწყვეტილი და ესე-ნი ამ ეამად შეთანხმებულად და ამიტომაც მხიარულებას მისცემანო.

მხოლოდ ერთი დამწერ იყო გაუქმ-ბული. სახეზე გადაკვრდა მერთალი

ფერი, თითქმის საშინელი ვარაში რამ აწუხებდა. ეს იყო ცნობილი პირი, კარ-გი მოლაპარაკე, ყველა სიმართლებით უს-მენდა ზოლზე. სიტყვა მისი წრფელი იყო ყოველთვის და წარმოქმნი. რომ დანიხავს კვლავ მოუბარი, ახლა კი მღუმარებაში გახვეული, ყველანი ჩაიკედნენ: „სიტყვი რამე რაზე დავდგომილარ და მოღუ-შულბარ? რად არ უწყობ ხელს საერთო მხიარულებასო?“

დიდხანს არ უნდოდა დაეწყო ლაპარა-კი. ბოლოს მხოლოდ მიჰყვა საერთო სუ-რისი და დაიწყო:

„ჩემი სიტყვა იქნება ძლიერ მოკლე. ვეცადებოდი მის წარმოთქმას, რადგა-ნაც, ვფიქრობდი, შეგაწუხებდით ჩემი წრფელი ნათქვამით, მაგრამ დამამალეთ და ნურას უკაცრავად, თუ არ მოგწო-ნათო“.

მართა ამ შესავალმა თავისი ჰქენა. მსმენელთა და მოზასეს შუა თითქო რა-ღაც ძაფი გასქდა, ერთმანეთს დამოკ-დნ. კვლავ გაუფიქრანი მოღვაწე ახლა მხოლოდ უბრალო ცნობის მოკვარეო-ბის სავნად ვახდა. ყველა განცვიფრებით შეტყუვდა და ელოდა, ენახათ, რას იტყვისო. შორი-ახლოს ვიჯექი და გუ-ლის თანქალით ეუსმენდი, არ მინდო-და, რომ ერთი სიტყვა მაინც გამომე-რადა. ხანდისხან, როდესაც თავის მეტ-ყველ თვალს უცხად, ჩემთვის მოულო-

ახალი კლუბი

„ახალი კლუბის“ მამასხლისთა საგზო აუზისა ამა წლის 15—22 დეკემბერს ახლად არჩულ წევრებს და შედგენ მისიარულთა, რომ 1912 წლისათვის საწევრო და საზო-სიარული ფულის შემოსავლის დანიშნულია 1 იანვარი 1912 წლ. ამიტომ საგზო-სიარული მათ იზრუნონ და დროზე შემოიტანონ ეს ფული. ეინე 1912 წ. 1 იანვარს არ შემოიტანეს, ისინი ჩათვლებიან, როგორც „ახალ კლუბის“ გამოსვლები და მათ აკრძა-ლებათ კლუბში შესვლა. ეინე ამითგან სულ-ახლად მისიარულთა კლუბის წევრად არ შედგენ მისიარულთ ჩაწერა 1912 წლის განმავლობაში, მათ უნდა შემოიტანონ როგორც საწევროდ და სისიარულად დაწესებული გარდასახვა, ისე 15 მხ. ჟარი. ბილეთის მადებისათვის წე-და სასიარულად მისიარულთა უნდა გააბათილონ სრულად ის ვალები, რომელიც მათზე ფრებს და შედგენ მისიარულთა უნდა გააბათილონ სრულად ის ვალები, რომელიც მათზე ათვლებს „ახალი კლუბის“—უამისოდ ბილეთის ჯერ მიადებენ.

კლუბის ძველი წევრები, რომელთაც არ განაზღვრს ბილეთები ამა წლის 20 დეკემბრამ-დე, ჩათვლებიან არა, როგორც კლუბის გამოსვლები. მათ შეუძლიან სულ-ახლა ჩაწერა, ხოლო ამ პირობით, რომ გადახადის საწევრო ფულის გარდა, აგრეთვე 15 მანეთს ჟარი. ხოლო ამ პირობით, რომ გადახადის საწევრო ფულის გარდა, აგრეთვე 15 მანეთს ჟარი.

ერლი. ეხლა რომ მიერბა დილის საგალობელი,
სილოვანმაც მთელი სიერცემ ვერცხლის ფრათ იწყო ციმციმი

საყენებელ მასალას იძლევიან თვით ეს „მრუდესარკლები“ და გვერდურეთ მალეც დაიწერება ეს დიდი ხნის სანატრული მოთხოვნა...

ჩვენი სიტყვა ენახეთ იმ ხალხს და პატრიარს სიტყვას ვაძლევთ „მრუდესარკლებს“ ყოველ ღონეს ვიხმობთ ვადავფიქრებინათ პირობისტული მოთხოვნის დაწერა. რაც უნდა იყოს „მრუდესარკლები“ ჩვენი ხალხი.

ონავარი.

ივანე როსტომის ან თარხნიშვილი.
(მოგვება)

პატრიკეუმელ ვ. გ. მაჩაბლის წერილმა (გვ. 51) აკადემიკოს თარხნიშვილის მატურის ავტორს შესახებ პეტერბურგში, გამახსენა ერთი ბრწყინვალე შემთხვევა თბილისში, რომლის მიზნებიც „ივანე“ თარხნიშვილი იყო, და რომელმაც, მართალია, რომ ბრწყინვალე ხაზი გაუსვა მაშინდელ თბილისელთა ცხოვრებას და გამოავლინა.

ეს იყო 1870 წ. შემოდგომას. ქალაქში გაგარდა ხმა ახალგაზრდა მეცნიერი თარხნიშვილი წაიკითხეს ლექციებს ფიზიოლოგიიდან და მაშინდელმა გახსენებამც რასაკვირველია, დაამოწმეს ეს ამბავი და თანაც აღნიშნეს რომ თარხნიშვილი უკვე ცნობილი ლექტორია პეტერბურგში.

ძველი „პრეკოცის“ დარბაზში იყო დანიშნული ეს ლექცია—დღესასწაულები თბილისისათვის. მთელი ქალაქი ფეხზედ იდგა, გარდამეტყველად მოსწავლე ახალგაზრდა, არც ერთი წარბილად, არც ერთი გამოჩენილი არტისტი და საზოგადო მოღვაწე არ ღირსებია თბილისში იმისთანა საჯარო თავიკებს, რაც თარხნიშვილმა თავის ლექციებით დაიმსახურა მაშინ.

მთელის საათობით ველოდივ კასათარ ბილეთების მიღების ჯერს და თვით სალექციო დარბაზში ხომ გულის ფანქარით და აღრფთოვანებით მოველოდი ფარდის ახლას, რომ დაგვენახა მშვენიერი ვაჟიკი, სულ 25 თუ 26 წლის ჰუმუი, უკვე დამსახურებული და სახელმანთქმული მეცნიერი და შესაწავიო რატორი. რამდენი ხანიც გადიოდა, იმდენი „ვანე“ სახელი და მისდამი ლტოლვილება ძლიერდებოდა ქალაქში და უკანასკნელი ლექციის დროს ხომ მთელ ტრიუმფად გადიოდა. კიბეები კრუჟიკისა, ფართო შესავალი, ქუჩა გაქედული იყო ხალხით და ვაჟმა ძახილი და ტაშის კერას ბოლო არა ჰქონდა.

ქალები ი-ვარდს უფენდენ ფეხებზე „გასაოცარ ლექტორს“ და სიკოცლით სავსე და გონიერებით ბრწყინვალე ვაჟიკას. და ეს აღტაცება გარდამეტებული არ იყო. თარხნიშვილის ლექციები ფიზიოლოგიიდან ნერვების სისტემის შესახებ ისეთის სისაღის და პოპულარულიად იყო წარმოთქმული და თვალსაჩინოდ ნაჩვენები ბავაყების და ძაღლების სხეულზედ, რომ შესამე კლასის შეგირდებიც კი მიხედობდნენ და შეიგნებდნენ ნათქვამს.

ერთი სიტყვით „თარხნიშვილი“ სალაპარაკოდ გახდა ყველა წრეებში და თვით თარხნიშვილი იმისთანა სიმდიდრედ და სახეუკველად, რომ ქართველებმა და სომხებმა ერთმანეთს დაუწყეს ცილობა. „ვანე“ უფრო სომხები, ამბობდნენ სომხები, რადგან დედა სომხი ჰყავდა და მთელი წარჩინებული სომხობა იმის ნათესავი და მათ ხელშია აღზრდილი. და ქართველები ცალკე, თუმცა „ვანე“ ქართველობის საბუთი ყოველის მხრით ხელშეუხებელი იყო. როგორც გვირბო და ჩამომავალი იმისი იყო გარეთად მშვენიერად, ხასიათით და თვისებებით. მშვენიერი დიდორნი შავი თვალები, რომელიც ცეცხლს აფრქვევდნენ, არამც თუ მარტო მაშინ, როდესაც ძლიერის ტენორით ის ქვიფის დროს მღეროდა ხოლმე: „ამ თვლებო, შავო თვლებო“, მაშინაც კი, როდესაც ეკრანზედ გალასტულ ბავაყებს ახლდნენ თავის ტრინს მაგნიტის მეოხებით გაკეთებინებდა ხოლმე რეჟისორი მოძირობას და ცოცხალბაბლს ახსნილი ევენაში სისხლის მოძირობას ყველასათვის თვალსაჩინოდ ხდოდა მოკროსკოპის საშუალებით.

ივანე როსტომის ძე ქართულად არა ლაპარაკობდა, ამიტომ რომ იმ უმეტეს დროს იყო დაბადებული, როცა ქართველებს მხოლოდ რუსული მიანდათ ბედნიერებად, თორემ მათ მისმა რამაზმა სიკვდილამდე ორი რუსული სიტყვის თქმაც კი ვერ ისწავლა რიგინად. ვის არ გაუგონია ანგდლტი იმის შესახებ, როდესაც აღლესანდრე ხელმწიფე პირველად ჩამოვიდა საქართველოში და ჩინებდა და ორდენებით გულგულდებოდა გენერალს რამაზი წარუდგა ჰკითხა მას: „დიდი ხანია, კნაზო, რაც ღენერლობა მიიღეთო“? რამაზმა უბასუხა ხელის გაქცევით: „კნაზო, გვიანია“!

ლექციების შემდეგ ივანე თარხნიშვილი ეწვია თარხნიანთ სოფელ ახალქალაქში.

დაიარა ყველა ნათესაობა, ყველა გაიცნო, ყველგან სიყვარული და თანაგრძნობა დასტოვა და მაშინვე ახალგაზრდაში სთქვა: პირველ შემთხვევით ვისარგებლებ და ახალქალაქში, ჩემ მამულში დავსაბედობო და ეს სურვილი ბევრჯერ კიდევ გაუმეორებია თავის სიკოცხლში, რაც იმისი საბუთია რომ ეს სურვილი იმისი განუყოფელი ნეტარება იყო და თუ ვერ აასრულა და თავის სამშობლოს არ დაუბრუნდა მხოლოდ იმიტომ, რომ იმისთვის მუშაობა გარდა სულიერის მოთხოვნილებიდან და სულიერის საშუალებასაც შეადგენდა, რადგან გარდა პირადის შრომით შეძენილისა არავითარი სხვა ცხოვრების საშუალება არ გაჩნდა.

ივანე ივანეშვილი.

ჩაგუფიქრებო ამახს..

მოსკოვის გაზეტმა „უტრო როსიი“-მ ხელ ახლა ისახელა თავი. მისმა ფელეტონისტმა ნ. ლობატიშვილმა ქართულის ერს მიაქცია თავის განათლებული ყურადღება და გვიწოდა „მეთვექმეტი საუკუნის ხალხი“. საბაბად ხელზე დაიხვია უნა დიდიანის საქმე, ამას წინადაკვავაში გარჩეული. ეს დღოცკილი მწერალი გვარწუნებს, რომ რომელიმე ხალხის გაცნობის საუკეთესო საშუალებად უნდა ჩაითვალოს მისი „დრამების“, ე. ი. ცხოვრების საშინელი ამბების შესწავლა. იგივე მწერალი „გვირგვინებს“, რომ ჩვენ მხოლოდ გარეგნულ კულტურა მივიღეთ, ასე რომ ცოცხა ჩამოგვფიქონ, ისე მეთვექმეტი საუკუნის ხალხი. ერთი ასეთი აზრის ბრძანებულა რადიკალურ გაზეტის ლიბერალიზმურალი. ამის შემდეგ რა უნდა ვთქვათ მემბრეკენე პრესაზე! რასაკვირველია, შეიძლება ბევრი მაგალითის მოყვანა ბ. ლობატიშვილის ქეშპირიტების ძიების მეთოდის შემცდარობისა, გავგესტენებია მისათვის სხვადასხვა პროცესები. ეს მაგალითები, „დამტკიცებდნენ“ აგრეთვე იმ ერის უკულტურობას და გაუნათლებლობას, რომელსაც იმ პროცესების მომქმედნი პირნი ეკუთვნიან. ასეც იქცევა „ხავეკისკითა რეწი“, „გოგოლუბია მასა“, რომელმაც ბ. ლობატიშვილი მსჯელობის გამო ცხადე წერილი დასტამბა და გაახსენა მის პროცესები: თავის ქმრის მკვლელობა ქ-ნ ტარნიკისა, პრიუტუკის და ნაუშოვისა, აგრეთვე საზოგადო მკვლელობის ჩამდენის გილენიისა და სხ.

რასაკვირველია, ასეთი პასუხის გაცემა საქორა მხოლოდ რუსულ პრესაში. ჩვენ კი თვითონ ღრმად უნდა ჩავუვირდეთ ნ. ლობატიშვილი მიერ აღნიშნულ ამბავს. მართლაც, ჩვენ ნუ თუ მოვიც საუკუნეში მიანც არ უნდა მივიღოთ ყოველი ღონე, რომ შეუძლებელი ყოფილიყო ალექსანდრე დედუქილის მოკვლისთანა საქმეების ჩადენა? აი მარტო ამ ერთმა ამბავმა და „სახელი მოგვიხვეა“, რა უსიამოვნება მოგვიტანა აქ, რასაკვირველია, საკითხის კი არ არის, თუ რა დანაშაუვა უნა დიდიანი. მსჯავრის დასაღებად სულ ერთია, ვინც იქნება დანაშაუვა. საქმე ის არის, რომ ამისთანა მოვლენა შესაძლებელიყო ყოფილია ჩვენში. ჩვენის აზრით, თვით საზოგადოებამაც უნდა მიიღოს აქტიური მონაწილეობა ამგვარ საქმეებში ქეშპირიტების აღმოჩენისათვის და თავის ზნეობრივი მსჯავრი დასდოს დანაშაუვით, თუნდ რომ ისინი არ იყვნენ აღმოჩენილნი სასამართლო მოთვრების მიერ. ანაირად მხოლოდ შეიძლება მსდგეს ჩვენში საზოგადოებრივი აზრი, რომელიც განათლებულ ქვეყნებში კულტურის განმტკიცების ღრმა მნიშვნელოვან ფაქტორად გადაიქცა... მაგრამ, რას ვამბობ?! საზოგადოებრივი აზრი?! მისი ჩანასახი კი არა სჩანს ჯერ-ჯერობით!..

მ. წ.

თანამედროვე სცენები

მასალა ამოკრებილია რუსეთის ჟურნალ-გაზეთებდან.

შეუწყვეთელი დრამატული ნაწარმოები.

მოქმედება სწარმოებს ქ. რაზანში. სენა წარმოადგენს ერთ-ერთ საჯავო გიმნაზიას დირექტორის კაბინეტს. ექვლა მსწავლეებმა თამაშობდა ანა, ექვლას დირექტორის შიში და მოკრძალები ეტუობათ.

I. ინსპექტორი. (სქამანი კალოთი). ბატონებო! მე თქვენ უნდა გაუწყობთ არა სასიამოვნო ამბავი. მეშვიდე კლასის დარბაზში აღმოვაჩინე „ხერელი“ (Директор) ყველანი. ხერელი... ნუთუ მართლად დირექტორი. (დინჯად). ბატონებო! გთხოვთ დაწყარდეთ. ეს საკითხი უნდა განვიხილოთ დამშვიდებულად. საზოგადო

დოდ, სახელმწიფო მოღვაწეთ ყოველ ასეთ შემთხვევის დროს დინჯი მოქმედება შეგვეტოს (ინსპექტორს) რომელ მოწვევს აღმოაჩნდა „ხერელი“?

ინსპექტორი. სამწუხაროდ, შიშაფეთ ყველას სიმთელე ეტუობათ... უბედურება იმაშია, რომ „ხერელი“ აღმოჩნდა ევდელში.

ყველანი. (წამოხტებას) „ხერელი“ კედელში... ოპ, საკოდავო კედელი. (აჩიოვტეკავს მსწავლეებზე სტრასი).

გეოგრაფიის მასწავლ. ბატონებო! მე ვეცდომ, რომ უპირველეს ყოვლისა საჭიროა გავიგოთ, რა სიფრთხე და სიღრმე აქვს ჩვენი მამაკი ინსპექტორის აღმოჩენილს „ხერელს“.

რუსული ენის მასწავ. ნ.და... სამწუხაროა მით უფრო, რომ „ხერელი“... დიხრა არსებობს საგანია—მდებარეობითი სქესისა... ნ.და... სამწუხაროა სავაგო გიმნაზიაში მდებარეობითი სქესის აღმოჩენა და ისიც არსებობისა... ნ.და...

ფრანგულის მასწავ. შეიძლება „ხერელი“ გიმნაზიის აშენების დღიდან არსებობს... განა რუსეთის მოიჯარადრე და მოხელენი ასეთ შემთხვევაში...

ინსპექტორი. ფრანგულის მსწავლეებს აწვეტინეს! არა, არა! თქვენ ყველაფრანგები ცნობილი ლიბერალები ხართ. თქვენში ყოველთვის მოიჯარადრე და მოხელენი დამნაშავე „ნახეტეტი“ დღემდის არ იყო... და თუ იყო, არ სჩანდა—ისე იყო შეფუთილ-შეღვლილი... მე ვფიქრობ საჭიროა დამნაშავეს დასჯა.

დირექტორი. დამნაშავე უთუღად უნდა დაისაჯოს. რა უბედურებაა, რომ გიმნაზიასან სატუსალო არა გვაქვს.

ინსპექტორი დამნაშავე, რომ არ ვიცით ვინ არის...

დირექტორი. მით უარესი მათთვის! სასჯელი მიიღვენ ყველანი. უკეთესია ასი უდანაშაულო დასაჯოს, ვიდრე ერთი დამნაშავე დარჩეს გიმნაზიაში.

ინსპექტორი. ყოთის სიტყვით თქვენ ბრძანებთ, რომ ყველა დასაჯოს...

დირექტორი. ყველა, ყველა გამოუტლებოვ.

ფრანგულის მასწავ. შეიძლება კედელს მეექვსე ან მეშვიდე კლასის მოწვევამ გაუკეთა ნახეტეტი?

დირექტორი. ეს შენიშვნა სრულიად მართალია. უნდა გამოვტოვოთ—მეექვსე და მეშვიდე კლასის მოწვევები.

ინსპექტორი. მეექვსე კლასთან ძალიან ახლოა მეოთხე და მეხუთე.

დირექტორი. მეხუთეც, მეოთხეც—და მესამეც გავტყუოთ. მთელი გიმნაზია—დევითხოვოთ... ВОНЬ!...

ინსპექტორი. (განჯალით) მო... მოს... მოსამზადებელიც!

დირექტორი. (ფიქრის შუადგე). მმ... მოსამზადებელი კლასი შეგვიძლია მხოლოდ გავწყვალოთ. ისინი ბატარები არიან და შეურაცყოფად არ მიიღებენ!...

ყველანი. (სამოგვებით). ბოი... რა კეთილი და ჩველი გული აქვს, რა რქროს გული აქვს!

(ფ ა რ დ ა)

II

მოქმედება სწარმოებს ქ. ქერში. ისეთივე სენის მართლებას, ისევე პრეზი, ისეთივე მუდარეუბი. გეგონებთ იგივე მსახოაუბი თამაშობა. ჰედაგვალის სახეს წინაშე სდგას ქერის გამნაზიას მუქვეტ კლასის მოწვევა.

დირექტორი. (მოწვევს ფრანგულად) ჩემო შვილო! შენ ჩავიდნია უდიდესი დანაშაული. შენ გავიღახავს ქუჩაში ჯარის კაცი.

მოწვევა. (გაოგნებით) მე?

დირექტორი. (მოგვრებით) არ იქნება, შვილო ჩემო, უფროსების სიტყვის შებრუნება. დიას, შენ გავიღახავს ჯარის კაცი, რომელიც იცავს სამშობლოს და მისთვის სისხლს აქცევს.

მოწვევა. ღმერთო ჩემო! მე კი არ გავლახე. სამხედრო პირი სცემდა ჯარის კაცს. მე გამოვეცხადე და უთხარი იმ პირს, რომ ეს უსამართლობაა, მის არა აქვს ცემის უფლება, არც ზნეობრივი, არც იურიდიული.

დირექტორი. (შეშინებულად) როგორ? შენ გაბედი იმ პირის წინააღმდეგობა და ჯარის-კაცის გამოსარჩეობა?

ყველანი. (გაოგნებულად) ჯარის-კაცს გამოეცხადე? პირი, სირცხვილი...

დირექტორი. (ფრანგულად) დასახელე, შვილო ჩემო, ამ საშინელ დანაშაულში შენი თანამოზიარნი!

მოწვევა. (შეგუბად) არავითარი თანამოზიარ არა მყოლია.

დირექტორი. სირცხვილი არსებენ ბავსა შენსა, შვილო ჩემო. შენთან იყვნენ სამი გიმნაზიელი-ქალი.

ყველანი. (სიწველისგან სახეზე ხელს აფრებენ) სამი გიმნაზიელი ქალი! სამი, სამი... ვაი სირცხვილო, თავის მოკრავ!...

ინსპექტორი. სიტყვი, შვილო, სახელი და გვარი მათი და სასჯელი შეგიმსებულებდა.

მოწვევა. (შეგუბად) ჩემთან ვინც იყო იმთ არავითარი დანაშაული არ მიუძღოდა.

ღვთის. ეს ერთი მთავრე მე ჯაშუში არა ვარ.

ყველანი. სირცხვილო, სირცხვილო ჯაშუში არა ვარ! სიკვდილი...!

ინსპექტორი. (დარეკტორს) რას მიბრძანებ დამნაშავეს შესახებ?

დირექტორი. (მწუხარედ) უსადილოდ დასტოვე. (წრფლით) კარკერში ჩაავდე. (ქაითიან) და შერე დაითხოვე უფულე ბოლ.

ყველანი. რა მოწყალეა... რა შემბრალეა!...

(ფ ა რ დ ა)

III

სენა წარმოადგენს ნოთფორსის უნავერსიტეტის ერთ-ერთ დარბაზს. თამაშობდა ანა მსწავლე პირნი... მუნდირებზე შეცნაერის ნაშუბი აქვა. ტოლმეკვის ანდელი დანჯარდას მეცნიერთა თვალ-წინ. შეზღის ემწავლა სტუდენტო.

ყველანი. (აღლევებულად) მე... მე მინდა გავიგო, რისთვის არ მიმიღეთ უნივერსიტეტში?..

1 სწავლული. არ მიგიღეთ მისთვის, რომ ასე იყო საჭირო; თქვენ ებრალი ხართ.

ყველანი. მაგრამ... მაგრამ მე ოქროს მენდლით ვავათე...

2 სწავლული. (მწუხარებით) აპ, ნ-და... თქვენ ოქროს მენდლით გავტო, ამ შემთხვევაში... მაგრამ იციო? (მხარულად) თქვენი საბუთები საუკეთა.

ყველანი. როგორ თუ საუკეთა? აი ატესტატი, აი ჩემი სურათი, და ესეც „კეთილსამიედობის“ მოწმობა...

3 სწავლული. სადა გავტო მოწმობა ქალბატონი აბრაგამისა?

ყველანი. (გაოგნებით) ქ-ნ აბრაგამისა? მგ ვილა არის?

2 სწავლული. (აღცნით) ოქროს მენდლით გავტო, გეოგრაფია იციო, ფიზიკა შეგისწავლიათ, თხზულება დაგწერიათ, იციო, რომ დედამეწა ბრუნავს და არ იციო ვინ არის ქალბატონი აბრაგამისა? სირცხვილო! შეიძლება არც ქალბატონი ცვიბაკის იციო?

ყველანი. (აღლევებულად) ა...არ ვიცნობ. ჩვენ ეს არ გავგეოლია. არ გვასწავლიდენ...

1 სწავლული. არ გასწავლიდენ! ვისაც ნოტფორსის უნივერსიტეტში შესეს უნდა მას აუკლებლად უნდა ჰქონდეს ქ-ნ. ცვიბაკის და აბრაგამის მოწმობა, რომ მათ მიიღეს რვათი მანეთი. ასეთი მოწმობა ოქროს მენდლის სჯობია. გავიგე?

ყველანი. (ხახეჩილად ხმით) მე ღარიბი ვარ...

2 სწავლული. (ჩაბით) რას მობრძლით უნივერსიტეტში? თუ ღარიბი ხართ, შესულიყავით, თქვენის ოქროს მენდლით საკლაქო სასწავლებელში.

ყველანი. ნ...ნებ...ნება მიბოძეთ... ჩ...რომ...

3 სწავლული. (დარჯს) ივანე! გაათრევე ქუჩის კოლოფი!...

(ფ ა რ დ ა)

ლიონადო.

მე. „ჩაგვავაზი“ და ახალი სტილი.

გაზ. „ხავეკისი“ შობა დღეს გამოსულ ნომრის მეთაურ წერილს იწყებს ასე: დღეს (!) მთელი განათლებული ქვეყნიერება დღესასწაულობს იმის დაბადებას, მინც მინიჭა კაცობრიობას საუკუნო იდეალები...

საბარლო „პუბლიკისტები“! მათ დაავიწყდათ, რომ მთელმა განათლებულმა კაცობრიობამ უკვე იდღესასწაულო შობა დღე 13 დღის წინად, და მხოლოდ ჩვენ, რუსეთში მცხოვრებ ხალხებთან ერთად, განათლებულ კაცობრიობას ჩამოვრჩენილვართ და ვდღესასწაულობთ ორი კვრით უფრო გვიან...

ან იქნება პტონი სწორო-უბოვარ გავხეს, რომ რუსეთში უკვე შემოიღეს „ახალი სტილი“. მაშინ გავახსენებთ მათ ფურცლებზე დაბეჭდილ ამას წინად, თუმცა ცოცხალი ვიყავი ამბავს, რომ იმ კომისიამ, რომელსაც მენდობილი ჰქონდა იმპერიაში, „ახალი სტილის“ შემოღება, გადასწყვიტა ეს საკითხი მაგიდის უჯრაში „დაამუფრეს“. მესი აზრით, მინც მალე უნდა შესდგეს საერთაშორისო კონფერენცია საერთაშორისო კალენდრის შესამუშავებლად და სჯობია იქამდე მოვიკალით; გეე იგი, თუ აქამდე გვცდია, ახლაც მოვიითმინათო.

იქნებ, აქაც „კომოლო“ რამე აღმოაჩინეს?!

მაგრამ, რა? სხვა საზოგადო საქმეებს რა წინსვლულობა დაეცუა, რომ „კალენდრის“ საქმეს დასტკობდა?!

გვ, მახალს!...

ვინ—მე.

რედაქტორ-გამომცემელი გრიგოლ დიხაშიძე.

სახალხო ყოველ-ღიუჩი პაჭოტი საკოლმისიო და სალინარსტრო

მიიღება ხელის-მოწერა 1912 წლისათვის. ყოველ-ღიუჩი გამოცემის გარდა 1912 წელსაც გაზეთს ექნება

სურათებანი დაგატება. (კვირობით)

პრემიად 1912 წლის ხელის მოწერით მიეცემა ქართული სიტყვა-კაზმულ საზოგადოების კრებულის პირველი ტომი.

რომელიც „სახალხო გაზეთის“ გამომცემი საზოგადოება მიიღება.

კრებული „გარდემლი“ დასალოცებით 500 გვერდიანი იქნება იბეჭდება და ხელის-მოწერით იანვარშივე დაურთდება.

გაზეთის ფასი 88 ლარი. ტალა № 98 უზარა. ფელირად 88 ლარი. დაბამიანი 7 კაპ.

12 თ. 11 თ. 10 თ. 9 თ. 8 თ. 7 თ. 6 თ. 5 თ. 4 თ. 3 თ. 2 თ. 1 თ. 8.50 ლ. 7.50 ლ. 6.75 ლ. 5.25 ლ. 4.50 ლ. 3.75 ლ. 2.25 ლ. 1.50 ლ.

საზღვარ-გარეშე თვეში ხელ-მეტე 25 კაპ.

ადრესის გამოც. ტელისის ტელისის გარეშე, ან ტელისის საცდელი ფასი. გაზეთის ივე ტელისის გარეშე, ან ტელისის საცდელი ფასი. 40 კაპ.

იანვსი უზარი. ნადა გაიხალის კიდევ იმ ხელის მოწერით, რომლისა საზოგადოების კრებულის პირველი ტომი იდოს ფასით. ქუთაისის, ბათუმის, სოფლის, ფოთის, გორის, და თელავის ხელის მოწერით მიიღება პირის ადგილობრივ აფერტობაში.

საზღვარ-გარეშე თვეში ხელ-მეტე 25 კაპ.

ადრესის გამოც. ტელისის ტელისის გარეშე, ან ტელისის საცდელი ფასი. გაზეთის ივე ტელისის გარეშე, ან ტელისის საცდელი ფასი. 40 კაპ.

იანვსი უზარი. ნადა გაიხალის კიდევ იმ ხელის მოწერით, რომლისა საზოგადოების კრებულის პირველი ტომი იდოს ფასით. ქუთაისის, ბათუმის, სოფლის, ფოთის, გორის, და თელავის ხელის მოწერით მიიღება პირის ადგილობრივ აფერტობაში.

საზღვარ-გარეშე თვეში ხელ-მეტე 25 კაპ.

ადრესის გამოც. ტელისის ტელისის გარეშე, ან ტელისის საცდელი ფასი. გაზეთის ივე ტელისის გარეშე, ან ტელისის საცდელი ფასი. 40 კაპ.

იანვსი უზარი. ნადა გაიხალის კიდევ იმ ხელის მოწერით, რომლისა საზოგადოების კრებულის პირველი ტომი იდოს ფასით. ქუთაისის, ბათუმის, სოფლის, ფოთის, გორის, და თელავის ხელის მოწერით მიიღება პირის ადგილობრივ აფერტობაში.

საზღვარ-გარეშე თვეში ხელ-მეტე 25 კაპ.

ადრესის გამოც. ტელისის ტელისის გარეშე, ან ტელისის საცდელი ფასი. გაზეთის ივე ტელისის გარეშე, ან ტელისის საცდელი ფასი. 40 კაპ.

იანვსი უზარი. ნადა გაიხალის კიდევ იმ ხელის მოწერით, რომლისა საზოგადოების კრებულის პირველი ტომი იდოს ფასით. ქუთაისის, ბათუმის, სოფლის, ფოთის, გორის, და თელავის